

บทที่ 6

บทสรุป

วรรณกรรม เรื่องขุนบรม มีหลายสำนวน สำนวนที่นำมาวิจัย เป็นสำนวนร้อยกรอง ชนิด กลอนอ่านอักษรสังวาส ซึ่งเป็นลักษณะคำประพันธ์ที่ได้รับความนิยมแพร่หลายที่สุด ต้นฉบับ เดิมบันทึก ด้วยตัวอักษรไทยน้อย มีลักษณะการแต่งตามแนวตำนาน

ขุนบรม เป็นชื่อวีรบุรุษของประชาคมลุ่มน้ำโขง ซึ่งอาจจะมิใช่ความจริงในประวัติศาสตร์ แต่ ปรากฏมานานมาแล้วและได้มีผู้เล่าสืบต่อกันผ่านมาหลายช่วงอายุคน ด้วยระยะเวลาอันยาวนาน เรื่องจึงขยายออกไป และได้มีการเอาความเชื่อดั้งเดิมมาปน เข้าจนกลายเป็นตำนาน ต่อมาได้มี ผู้นำตำนานที่เล่ากันอยู่มา เรียบเรียง เป็นวรรณกรรมซึ่ง เข้าใจว่าเป็นสมัยที่พุทธศาสนาแพร่เข้ามา และเจริญรุ่งเรือง ในภูมิภาคนี้ เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่อาจจะยืนยันได้ว่า วรรณกรรมเรื่องนี้แต่งขึ้น ในสมัยใด หรือใคร เป็นผู้แต่ง แต่อาจกล่าวได้ว่า ผู้ประพันธ์นั้นคงจะเป็นพระหรือขรราวาสที่เคย บวชเรียนแล้ว เพราะวรรณกรรม เรื่องขุนบรมปรากฏแนวความ เชื่อพุทธศาสนาผสมกับแนวความ เชื่อดั้งเดิม และผู้ประพันธ์ได้พยายาม เชื่อมโยงความคิดทั้งสอง เข้าด้วยกัน คือเอาเรื่อง สวรรค์ เทวดา พระอินทร์ และจุฬาลงกบาล ตลอดถึงการยอมรับอำนาจของบุญกรรม มารวมกับความ เชื่อดั้งเดิม ซึ่งถือว่ามี แถนฟ้าคืน เป็นใหญ่ในหมู่แถนหลวง ซึ่งมีแถนแดง แถนกม แถนซัง และแถนหูฮี้ และกล่าวว่า แถนฟ้าคืน คือ พระอินทร์ คณะแถนหลวงซึ่งมี 4 แถน เป็นจุฬาลงกบาล และแถนแดง ผู้มีหน้าที่สร้างสิ่งต่าง ๆ คือ พิษณุกรรม

นอกจากนี้ยังได้นำความคิดดั้งเดิมของคนเผ่าไท ที่เกี่ยวกับกำเนิดของคน คือ เรื่อง น้ำเต้ามั่ง มารวมไว้ด้วย เข้าใจว่า เรื่องคนเกิดจากน้ำเต้ามั่ง หรือ เรื่องคนเกิดจากผลไม้ที่ รูปทรงใหญ่มี เมล็ดมากนี้ คงจะมีที่มาจากแหล่งเดียวกัน เมื่อประชาชนมีการอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน หรือมีการติดต่อสัมพันธ์กัน เรื่องคนเกิดจากผลไม้จึงแพร่กระจายไปในบรรดา เผ่าไท หลายเผ่า การนำเรื่องน้ำเต้ามั่งมารวมไว้ในวรรณกรรม เรื่องขุนบรมนี้ มีผลหลายประการ ประการแรก เป็นความพยายามที่จะ เชื่อมโยงความคิดของชาวท้องถิ่นให้ เป็นกลุ่ม เผ่าพันธุ์เดียวกัน นอกจากนี้ ยังเป็นความพยายามที่จะอธิบายลักษณะสีผิวของคนว่า ทำไมบางคนจึงมีผิวดำ บางคนจึงมีผิวขาว

ถึงแม้ว่าคนจะต่างสีผิว ต่างเผ่า ก็เกิดมาจากที่เดียวกัน จึง เป็น เหมือนพี่น้องกัน และมีผลทางจิตใจว่าเมื่อทุกคน เป็นพี่น้องกัน ก็ควรจะอยู่ร่วมกันโดยสันติในภูมิภาคแถบนี้

เรื่องที่ว่า ขุนบรม เป็นโอรสของแกนฟ้าคินนั้นมีลักษณะคล้ายกับความคิดทางศาสนาฮินดูมาก ซึ่งถือว่ากษัตริย์เป็น เทพไม่ใช่มนุษย์ธรรมดาสำัญญ ที่ลงมาจากสวรรค์มา เป็นกษัตริย์ปกครองโลกมนุษย์ ตามคันทานุมัติของแกน กษัตริย์ผู้สืบสันตติวงศ์ แม้จะไม่ใช่เทพก็เป็นเชื้อสายของเทพ แต่เราไม่มีรายละเอียดที่จะยืนยันได้ว่า สังคมอีสานโบราณได้รับความคิดนี้จากทางศาสนาพราหมณ์โดยตรง จึงอาจจะ เป็น เรื่องที่ฟ้องกันได้

การกล่าวอ้างว่า กษัตริย์คือเทพก็ดี กษัตริย์เป็นผู้มีบุญบารมีสูงกว่าผู้อื่นก็ดี ตลอดจนอธิบายว่ากษัตริย์เป็นธรรมราชา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้ประพันธ์คงมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเทอดทูนสถาบันกษัตริย์ เป็นวิธีหนึ่งของการสนับสนุนสิทธิและอำนาจอันชอบธรรมของกษัตริย์ กรณีนี้ทำให้คิดได้ว่า ผู้ประพันธ์วรรณกรรมต้อง เป็นผู้ใกล้ชิดกษัตริย์

* วรรณกรรม เรื่องขุนบรม เป็น เอกสารที่สะท้อนภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ของสมัยโบราณถึงสมัยประพันธ์วรรณกรรม สังคมที่ปรากฏในวรรณกรรม เรื่องนี้เป็นสังคม เมืองที่โครงสร้างยังไม่สลับซับซ้อน และเป็นสังคม เกษตรกรรมที่มีการผลิตเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน มีกษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุด ปกครองประชากรรัฐโดยธรรม โดยมีขุนนาง เป็นผู้ช่วยคอยรับสนองพระราชโองการ ส่วนประชาชนพลเมืองนั้นมีชีวิต เยี่ยงชาวชนบทไทยทั่วไป คือเลี้ยงชีพด้วยการ เกษตร และเป็นพุทธชนที่ยึดมั่นในศีลธรรม ซึ่งมีผลให้สังคมสงบเรียบร้อย เมื่อเมืองขยายตัว ผู้เป็นประมุขมีอำนาจปกครองเป็นอิสระ ไม่ขึ้นต่อผู้อื่น มีการปกครองเป็นระบบ เมืองจึงกลายเป็นนครรัฐ เมืองอื่น ๆ ที่ไม่ขึ้นต่อนครรัฐ ต่อไปอาจรวมกันและตั้งตัว เป็นนครรัฐแห่งใหม่ได้

ในส่วนของเนื้อ เรื่องวรรณกรรม เรื่องขุนบรมนั้น แสดงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ มีคนกลุ่มหนึ่งอพยพมาตั้งหลักแหล่งในพื้นที่ที่ เหมาะกับการ เพาะปลูกและ เลี้ยงสัตว์ ทิศทางการอพยพจากเหนือลงใต้ แม้ว่าข้อมูลบางอย่างนั้นจะรับไม่ได้ถ้าเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ แต่ *วรรณกรรม เรื่องขุนบรมก็นับได้ว่า เป็น เอกสารที่ควรศึกษาวิจัย เพราะ เป็นความคิดของสังคมอีสานในประวัติศาสตร์ พฤติกรรมสังคมบางอย่าง วรรณกรรม เรื่องขุนบรมได้บันทึกเอาไว้ เช่นประเพณี

การส่งข่าวน้ำคนตาย การเคารพยำเกรงผู้ใหญ่ หรือพิธีกรรมในการติดต่อกับแดน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่องขุนบรมครั้งนี้เป็นการศึกษาทางด้านวรรณกรรม วรรณกรรมอีสาน มีอีกหลายเรื่อง น่าจะมีการนำวรรณกรรมอีสานเรื่องอื่น ๆ มาศึกษา เปรียบ เทียบ เนื้อหาทางสังคม วัฒนธรรมว่า มีส่วนคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร อนึ่ง เอกสารโบราณ "บันทึกกฎหมายฮีดคลองขุนบรม" ที่มีตรวมกันไว้ในผูกเดียวกันกับ วรรณกรรม เรื่องขุนบรมฉบับวิจัยนี้ น่าจะมีการนำมาศึกษาวิจัย เพราะมีคำสอนหลายอย่างไปปรากฏใน เนื้อหาของวรรณกรรมคำสอน เรื่องอื่น ๆ ของอีสาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย